

**Kümmetgowuzýň ilkinji daşary ýurtly
«Hormatly Watandaşy» Dr. Barkely Moore**

Dr. Barkley Moore

Sowuk urşy odunyň has möwjän döwründe, ABŞ-lary «kommuniz howpuna» garşy Eýranda käbir çäreleri amala aşyryp başlaýar. Ilkinji nobatda Eýrany, «Bagdad», «SENTO» ýaly paktlara/ harby ylalaşyklara agza edilip alynýar.

Amerika ösüp barýan ýurtlarda şol sandan Eýranda öz siýasy täsirini artdyrmak maksady bilen «Marşal» plany esasynda karz pul, azyk, imit kömegini berip başlaýar. Esasan prezident J. F.Kennediniň döwründe eýranlylara ýag, uwun, tüwi, pudur görnüşli süýt paýlandy. Başlangyç mekdep ýyllarymyzyda şeýle kömekleriň bir uwjunyň biziň obamyza gelendigine şaýat bolupdym.

Amerika şonuň ýaly-da Eýranyň dürli ýerlerine şol sandan türkmenleriň arasyna hem-de serhet ýakalaryna ýörite misýonerlerini-de iberip başlady.

Bize mälim boluşy ýaly 1964-nji ýyllarda iki sany Amerikaly, türkmen Sährasynda iş alyp barypdyr. Olardan birisi Barkley Moore, beýlekisi bolsa Michigan universitetiň etnografik alymy William Írons.

Dr. Barkley Moore 1958-ynji ýylda Baptistler Dini Mekdebini tamamlap, bir ýyl soňra bolsa Kentucky universitetinden hukuk boýunça doktorlyk

derjesini alýar. 1965-nji ýylda «Parahatçylyk boýunça topara سپاه صلح» meýletin goşulýar we 6 ýyllap Kümmetgowuzda iş alyp barýar. Moore 1964-1970-nji ýyllar aralynda K.Gowuz şäheriniň esasy kitaphanasynyň hem-de 31-sany kiçi okalgalaryň düýbünü tutýar, bir sany çagalar bagyny ýola goýýar. Şol çagalar bagynyň esasynda soňra, 1000 okuçysy bolan 8 sany mekdep döredilýär. Eýranyň gizlin gulluk edarasý (SAVAK) onuň bu işine şüphe bilen garap, birnäçe gezek onuň öýüni-da barlaýar.

**Mr. Moore we türkmen okuwçylary. 1967-nji ýyllarda
(ortada oturan ýigit, şahit Ata Hanjany).
Suratý hödürlän «ETROTR» toparýna minnetdar.**

Jenap Moore-a alyp baran işleri üçin, ozal hiç bir daşary ýurtla berilmedik, «Kümmetgowuzyň Hormatly Watandaşy» diýen at beriliýär, hem-de ol Eýranyň patyşasy we baş weziri, şonuň ýaly-da Amerikanyň prezidentleri L.Johnson we R.Nixon tarapyndan-da hormatlanýar. Dr. Moore şeýle-de ukyýply käbir türkmen ýigitleriniň Amerikada okamaklaryna mümkinçilik

döredýär. 1972-nji ýylda K.Gowuzdan Amerika dolanyp baranda Moore 1992-nji ýylda aradan çykýar.

Etnograf alym William Irons

İkinji Amerikaly bolsa W. Irons. Ol 1965-67 we 70-nji ýyllarda serhat ýaka Narly, Ajy guýy obalarynda geçiren ylmy barlagy netijesinde Ýomutlaryň durmuşyna degişli kitabyňy 1975-nji ýylda çap etdirdi. Onuň kitabyňyň ady: «The Yomut Turkmen: A Study of social Organization Among a Center Asia Turkic-Speaking population»

Akmyrat Gürgenli
27.01.09